

Sygn. akt I C 141/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Radosław Florek

Protokolant: Marta Chęcińska

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2017 roku w Dzierżoniowie

na rozprawie

sprawy z powództwa **Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W.**

przeciwko **E. M.**

o zapłatę kwoty 10 800 zł

I. zasądza od pozwanej E. M. na rzecz strony powodowej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę **10 800 zł** (dziesięć tysięcy osiemset złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 4 800 zł od dnia 11 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty i od kwoty 6 000 zł od dnia 13 listopada 2016 roku do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanej E. M. na rzecz strony powodowej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę **3 557 zł** tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt **I C 141/17**

UZASADNIENIE

W dniu 22 września 2016 roku, strona powodowa Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. wystąpiła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej E. M. kwoty 4 800 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 22 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty.

Na uzasadnienie tego żądania wskazała, że w dniu 30 maja 1999 roku w M., pozwana kierując bez wymaganych uprawnień pojazdem marki P. o numerze rejestracyjnym (...), w wyniku nieprawidłowego wykonania manewru skrętu oraz nieudzielenia pierwszeństwa przejazdu, doprowadziła do zderzenia z pojazdem marki V. o numerze rejestracyjnym (...) kierowanym przez J. B., który wskutek licznych obrażeń ciała zmarł. Podała, że pasierb zmarłego T. W. (1) wystąpił do niej jako następcy prawnego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W., czyli ubezpieczyciela sprawcy szkody z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, o wypłatę zadośćuczynienia za śmierć J. B. i z tego tytułu otrzymał kwotę 5 000 zł. Wskazała, że pismem z dnia 07 czerwca 2016 roku wezwała pozwaną do zwrotu tej kwoty, a pozwana w odpowiedzi na to wezwanie dokonała zapłaty kwoty 200 zł. Jako podstawę prawną żądania zwrotu wypłaconego zadośćuczynienia wskazała przepis § 33 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 09 grudnia 1992 roku w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. z 1992 roku, Nr 96, poz. 475).

W dniu 24 listopada 2016 roku, Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie wydał w postępowaniu upominawczym nakaz zapłaty, w którym w całości uwzględnił żądanie pozwu.

W ustawowym terminie pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym wystąpiła o oddalenie powództwa.

Motywuując swoje stanowisko wskazała, że w przedsądowej korespondencji strona powodowa nie wykazała, czego dotyczy roszczenie, pomimo jej wielokrotnych żądań w tym przedmiocie. Podniosła, że powodowa Spółka nie udowodniła, iż T. W. (1) pozostawał w bliskim związku ze zmarłym, zwłaszcza że z roszczeniem o zadośćuczynienie wystąpił dopiero 17 lat po jego śmierci. Zarzuciła, że z tytułu regresu za wypłacone rodzinie zmarłego zadośćuczynienia zapłaciła już kilkadziesiąt tysięcy złotych.

Z kolei w dniu 10 listopada 2016 roku, strona powodowa wystąpiła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej kwoty 6 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 23 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty.

Na uzasadnienie tegoż żądania powołała wskazane już powyżej okoliczności oraz podała, że zawarła z T. W. (1) ugodę, na mocy której otrzymał on zadośćuczynienie pieniężne za śmierć ojczyrna w kwocie 11 000 zł i w związku z tym dopłaciła mu 6 000 zł. Wskazała, że w dniu 05 września 2016 roku i w dniu 26 września 2016 roku wezwała pozwaną do dobrowolnego zwrotu tej kwoty.

W odpowiedzi na pozew z dnia 27 lutego 2017 roku, pozwana podtrzymała co do tegoż żądania argumentację zaprezentowaną w opisanym powyżej sprzeciwie od nakazu zapłaty.

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 07 marca 2017 roku, obie sprawy połączono do łącznego rozpoznania.

Na rozprawie w dniu 10 lipca 2017 roku, pozwana podniosła zarzut przedawnienia dochodzonych roszczeń.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. W. (1) jest synem T. W. (2) i J. W. (1) z domu P.. Urodził się w dniu (...).

Dowód: odpis skrócony aktu urodzenia T. W. (1) - k. 277,

odpis skrócony aktu małżeństwa J. B. i J. W. (2) - k. 278.

W dniu 17 kwietnia 1982 roku, J. B. i J. W. (1) z domu P. zawarli związek małżeński. J. W. (2) przyjęła nazwisko męża.

Dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa J. B. i J. W. (2) - k. 278.

Razem z nimi zamieszkał T. W. (1), który traktował ojczyrna jak ojca. J. B. aktywnie uczestniczył w procesie jego wychowania i utrzymywał go. Razem spędzali wszystkie święta i uroczystości rodzinne. J. B. zainteresował go wędkarstwem i motoryzacją. Z kolei T. W. (1) pomagał ojczyrnemu w budowie domu rodzinnego. Dzięki ojczyrnemu wykonuje męskie prace domowe i potrafi samodzielnie naprawić samochód, a także posiadał wiedzę budowlaną, co przydało mu się przy budowie własnego domu. Łączyła ich bardzo silna więź emocjonalna.

Dowód: odpis opisu relacji między T. W. (1) a jego ojczyrnem, J. B. - k. 15 akt szkody Nr 42135626,

odpis ankiety informacyjnej - k. 9-10 akt szkody Nr 42135626,

zeznania świadków T. W. (1) - k. 285,

J. D. - k. 285,

A. M. - k. 324.

W okresie od dnia 01 stycznia 1999 roku do dnia 31 grudnia 1999 roku, samochód osobowy marki P. o numerze rejestracyjnym (...) był objęty ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy zawartej z Towarzystwem (...) Spółką Akcyjną w W..

Dowód: odpis polisy z dnia 23 grudnia 1998 roku - k. 234-235.

W dniu 30 maja 1999 roku, pozwana E. M. kierowała bez wymaganych uprawnień opisanym powyżej samochodem osobowym marki P.. W M. nie zachowała ona należytej ostrożności w czasie manewru skręcania i nie udzieliła pierwszeństwa przejazdu J. B. poruszającemu się samochodem osobowym marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...), czym doprowadziła do zderzenia obu pojazdów. W następstwie doznanych w tym wypadku obrażeń J. B. zmarł.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 31 stycznia 2000 roku wydany w sprawie o sygnaturze akt II K 852/99 - k. 193 akt sprawy Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie o sygnaturze II K 852/99.

W wyniku jego śmierci uległa poważnej zmianie sytuacja życiowa T. W. (1). W tym czasie był na studiach i musiał podjąć pracę, aby skończyć studia i wspomóc finansowo matkę. Zrezygnował również z wyjazdu do C., który planował w wakacje 1999 roku. Musiał wspierać emocjonalnie matkę, która bardzo źle zniosła śmierć męża. T. W. (1) sam także bardzo przeżył śmierć ojczyrna.

Dowód: odpis opisu relacji między T. W. (1) a jego ojczymem, Jerzym B. - k. 15 akt szkody Nr 42135626,

odpis ankiety informacyjnej - k. 9-10 akt szkody Nr 42135626,

zeznania świadków T. W. (1) - k. 285,

J. D. - k. 285,

A. M. - k. 324.

W dniu 09 grudnia 2003 roku, Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. zmieniła nazwę na (...) Towarzystwo (...) Spółkę Akcyjną w W..

Dowód: odpis odpisu pełnego z rejestru przedsiębiorców z dnia 24 lipca 2013 roku - k. 18-19.

Z kolei w dniu 30 listopada 2006 roku, nastąpiło połączenie (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. oraz (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. przez przeniesienie całego majątku pierwszej ze Spółek na rzecz drugiej Spółki.

Dowód: odpis odpisu pełnego z rejestru przedsiębiorców z dnia 28 czerwca 2013 roku - k. 20-24.

W dniu 28 grudnia 2012 roku, strona powodowa Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. połączyła się z (...) Towarzystwem (...) Spółką Akcyjną w W. przez przejęcie tej ostatniej Spółki.

Dowód: odpis odpisu pełnego z rejestru przedsiębiorców z dnia 28 stycznia 2015 roku - k. 12-17.

Pismem z dnia 21 kwietnia 2016 roku, T. W. (1) wystąpił do strony powodowej o przyznanie mu zadośćuczynienia za śmierć ojczyrna w kwocie 100 000 zł.

Dowód: odpis pisma pełnomocnika T. W. (1) do strony powodowej z dnia 21 kwietnia 2016 roku - k. 19-20 akt szkody Nr 42135626.

Z kolei w piśmie z dnia 13 maja 2016 roku strona powodowa poinformowała pełnomocnika T. W. (1), że przyznała T. W. (1) z tego tytułu kwotę 5 000 zł.

Dowód: odpis pisma strony powodowej do pełnomocnika T. W. (1) z dnia 13 maja 2016 roku - k. 8 akt szkody Nr 42135626.

Wskazana kwota została wypłacona pełnomocnikowi T. W. (1) w dniu 16 maja 2016 roku.

Dowód: potwierdzenie realizacji przelewu wychodzącego z dnia 16 maja 2016 roku - k. 7 akt szkody Nr 42135626.

Pismem z dnia 07 czerwca 2016 roku, strona powodowa wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 5 000 zł, w terminie do dnia 21 czerwca 2016 roku. W piśmie tym wskazała, że w dniu 30 maja 1999 roku w M. pozwana kierując bez wymaganych uprawnień pojazdem marki P. o numerze rejestracyjnym (...) doprowadziła do zderzenia z pojazdem marki V. o numerze rejestracyjnym (...), a w wyniku tegoż wypadku kierujący tym ostatnim pojazdem J. B. poniósł śmierć. Podała również, że w związku z tym zdarzeniem przyznała świadczenie z tytułu straty osoby bliskiej w kwocie 5 000 zł na rzecz jego pasierba, T. W. (1).

Dowód: odpis wezwania do zapłaty z dnia 07 czerwca 2016 roku - k. 35.

Pismo to zostało doręczone pozwanej w dniu 10 czerwca 2016 roku.

Dowód: odpis potwierdzenia odbioru z dnia 10 czerwca 2016 roku - k. 36.

Na poczet tej należności pozwana wpłaciła kwotę 200 zł.

Fakt bezsporny.

T. W. (1) i powodowa Spółka zawarli ugodę, w ramach której strona powodowa zobowiązała się wypłacić T. W. (1) kwotę 11 000 zł tytułem wszelkich roszczeń z przepisów art. 448 k.c. oraz art. 446 § 3 k.c. wynikających ze skutków opisanego powyżej zdarzenia z dnia 30 maja 1999 roku. Ustalili jednocześnie, że podana kwota wyczerpuje wszelkie roszczenia T. W. (1) z tego tytułu, a wypłacono mu już na poczet tej należności kwotę 5 000 zł, natomiast dodatkowa kwota 6 000 zł zostanie mu wypłacona, w terminie 14 dni od daty otrzymania podpisanych egzemplarzy ugody przez powodową Spółkę.

Dowód: odpis ugody - k. 4 akt szkody Nr 42135626.

Wskazana kwota 6 000 zł została wypłacona pełnomocnikowi T. W. (1) przez stronę powodową w dniu 31 sierpnia 2016 roku.

Dowód: odpis potwierdzenia realizacji przelewu wychodzącego z dnia 31 sierpnia 2016 roku - k. 120.

Pismem z dnia 05 września 2016 roku, strona powodowa wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 6 000 zł, w terminie do dnia 19 września 2016 roku. W piśmie tym wskazała, że w dniu 30 maja 1999 roku w M. pozwana kierując bez wymaganych uprawnień pojazdem marki P. o numerze rejestracyjnym (...) doprowadziła do zderzenia z pojazdem marki V. o numerze rejestracyjnym (...), a w wyniku tegoż wypadku kierujący tym ostatnim pojazdem J. B. poniósł śmierć. Podała również, że w związku z tym zdarzeniem dopłaciła jego pasierbowi T. W. (1) do świadczenia z tytułu straty osoby bliskiej kwotę 6 000 zł.

Dowód: odpis wezwania do zapłaty z dnia 05 września 2016 roku - k. 121.

Pismo to zostało doręczone pozwanej w dniu 12 września 2016 roku.

Dowód: odpis potwierdzenia odbioru z dnia 12 września 2016 roku - k. 123.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jest w znacznej części zasadne i w tym zakresie podlega uwzględnieniu.

W rozpoznawanej sprawie strona powodowa wystąpiła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej łącznie kwoty 10 800 zł. Uzasadniając to żądanie wskazała, że pozwana kierując bez wymaganych uprawnień pojazdem marki P. o numerze rejestracyjnym (...), w wyniku nieprawidłowego wykonania manewru skrętu oraz nieudzielenia pierwszeństwa przejazdu, doprowadziła do zderzenia z pojazdem marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) kierowanym przez J. B., który wskutek licznych obrażeń ciała zmarł. Podała następnie, że w związku z tym zdarzeniem wypłaciła pasierbowi zmarłego T. W. tytułem zadośćuczynienia za krzywdę kwotę objętą żądaniem pozwu i obecnie domaga się od pozwanej jej zwrotu.

Na wstępie należy wskazać, że w literaturze i orzecznictwie takie nadzwyczajne roszczenie zwrotne przysługujące zakładowi ubezpieczeń, a związane ze szczególnie nagannym zachowaniem kierowcy, nazywane jest regresem nietypowym, w odróżnieniu od regresu typowego przewidzianego w przepisach art. 828 § 1 k.c., przy czym dominuje pogląd, że to roszczenie regresowe nietypowe powstaje i staje się wymagalne nie z chwilą wyrządzenia szkody przez bezpośredniego sprawcę zdarzenia, lecz z chwilą jej naprawienia przez jednego z dłużników solidarnych, a więc z chwilą wypłaty odszkodowania lub zadośćuczynienia (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2012 roku, III CZP 61/12, Legalis nr 544322). Oznacza to, że podstawę prawną takiego roszczenia regresowego stanowią przepisy obowiązujące w chwili naprawienia szkody przez zakład ubezpieczeń.

W niniejszej sprawie zadośćuczynienie z tytułu śmierci J. B. zostało wypłacone T. W. przez stronę powodową w 2016 roku, a tym samym podstawę prawną omawianego roszczenia regresowego stanowią obowiązujące wówczas przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jednolity - Dz.U. z 2016 roku, poz. 2060), zwanej dalej "ustawą", a dokładnie rzecz biorąc przepisy art. 43 ustawy. Stanowią one, że zakładowi ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 2 pkt 1 ustawy, przysługuje prawo dochodzenia od kierującego pojazdem mechanicznym zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych odszkodowania, jeżeli kierujący:

- 1) wyrządził szkodę umyślnie, w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości albo po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 2) wszedł w posiadanie pojazdu wskutek popełnienia przestępstwa;
- 3) nie posiadał wymaganych uprawnień do kierowania pojazdem mechanicznym, z wyjątkiem przypadków, gdy chodziło o ratowanie życia ludzkiego lub mienia albo o pościg za osobą podjęty bezpośrednio po popełnieniu przez nią przestępstwa;
- 4) zbiegł z miejsca zdarzenia.

W rozpoznawanej sprawie, na podstawie dowodu z wyroku Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 31 stycznia 2000 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt II K 852/99 (k. 193 akt sprawy Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie o sygnaturze II K 852/99), Sąd ustalił, że w dniu 30 maja 1999 roku w M., pozwana E. M. kierowała bez wymaganych uprawnień samochodem osobowym marki P. oraz nie zachowała należytej ostrożności w czasie manewru skręcania i nie udzieliła pierwszeństwa przejazdu J. B. poruszającemu się samochodem osobowym marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...), czym doprowadziła do zderzenia obu pojazdów, w następstwie czego wskutek doznanych w tym wypadku obrażeń ciała J. B. zmarł. W świetle tegoż wyroku skazującego pozwana dopuściła się więc przestępstwa z art. 177 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Należy w związku z tym podkreślić, że zgodnie z przepisem art. 11 zd. 1 k.p.c., ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Sąd cywilny wiąże jednak tylko zawarte w sentencji wyroku karnego skazującego ustalenia okoliczności, dotyczące osoby sprawcy, czynu przypisanego oskarżonemu i przedmiotu przestępstwa. Nie wiążą natomiast inne ustalenia faktyczne, dotyczące okoliczności ubocznych, wykraczające poza element stanu faktycznego przestępstwa, chociażby zawarte były w sentencji wyroku karnego (por. K. Piasecki, [w:] K. Piasecki

(red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, tom I, Warszawa 1996, s. 107-108; T. Ereciński, [w:] T. Ereciński, J. Gudowski, M. Jędrzejewska, Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, tom 1, Warszawa 2002, s. 88). We wskazanym wyroku skazującym wszystkie jednak okoliczności wymienione w jego sentencji miały istotne znaczenia dla odpowiedzialności karnej pozwanej, a tym samym nie mogły być podważane w toku procesu cywilnego. Dotyczy to także faktu prowadzenie pojazdu mechanicznego przez pozwaną bez wymaganych uprawnień. Oznacza to więc, że zakład ubezpieczeń, który pokrył jakiegokolwiek szkody związane z tym wypadkiem, na podstawie przepisu art. 43 pkt 3 ustawy, mógł domagać się od pozwanej zwrotu wypłaconych z tego tytułu świadczeń.

Należy także podkreślić, że strona powodowa udowodniła, iż obecnie ona jest stroną stosunku ubezpieczeniowego wynikającego z umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartej na okres od dnia 01 stycznia 1999 roku do dnia 31 grudnia 1999 roku co do samochód osobowy marki P. o numerze rejestracyjnym (...), którym poruszała się pozwana w chwili przedmiotowego zdarzenia. Jak wynika bowiem z dowodu z odpis polisy z dnia 23 grudnia 1998 roku (k. 234-235 akt) wskazana umowa została zawarta z Towarzystwem (...) Spółką Akcyjną w W.. Na podstawie dowodów z odpisów pełnych z rejestrów przedsiębiorców (k. 12-17, 18-19 i 20-24 akt) Sąd ustalił, że w dniu 09 grudnia 2003 roku, Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. zmieniła nazwę na (...) Towarzystwo (...) Spółkę Akcyjną w W., a w dniu 30 listopada 2006 roku, nastąpiło połączenie (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. oraz (...) Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. przez przeniesienie całego majątku pierwszej ze Spółek na rzecz drugiej Spółki, natomiast w dniu 28 grudnia 2012 roku, strona powodowa Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. połączyła się z (...) Towarzystwem (...) Spółką Akcyjną w W. przez przejęcie tej ostatniej Spółki. W świetle tych ustaleń nie ma więc wątpliwości, że powodowa Spółka jest następcą prawnym Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W., a tym samym wstąpiła w prawa i obowiązki wynikające z opisanej powyżej umowy ubezpieczenia.

Pozwana zarzuciła w toku procesu, że strona powodowa nie udowodniła zarówno, iż T. W. (1) przysługiwało zadośćuczynienie za krzywdę w związku ze śmiercią jego ojczyrna, jak również nie wykazała zasadności przyznania mu tego świadczenia w wysokości 11 000 zł. W tym zakresie należy wskazać, że rozpoznając roszczenie zakładu ubezpieczeń o zwrot wypłaconego świadczenia ubezpieczeniowego, sąd nie jest bezwzględnie związany wysokością faktycznie wypłaconego odszkodowania. Granicą odpowiedzialności sprawcy szkody jest jej rzeczywista wysokość, przy czym w wypadku regresu nietypowego nie może ona przekraczać faktycznie wypłaconego przez ubezpieczyciela odszkodowania (w szerokim rozumieniu tego pojęcia obejmującym świadczenia zmierzające do naprawienia zarówno szkody majątkowej, jak i niemajątkowej). W toku procesu pozwany sprawca szkody może więc kwestionować wysokość i zakres świadczeń wypłaconych przez zakład ubezpieczeń podnosząc w szczególności, że ubezpieczyciel świadczył nadmiernie w stosunku do szkody poniesionej przez pokrzywdzonego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 października 2014 roku, VI ACa 57/14, Legalis nr 1163305).

Oceniają zasadność przyznania przez stronę powodową T. W. (1) zadośćuczynienia w kwocie 11 000 zł należy na wstępie podkreślić, że podstawę prawną roszczenia o zadośćuczynienie nie może w tym przypadku stanowić przepis art. 446 § 4 k.c., wedle którego sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Najbliższym członkom rodziny zmarłego nie przysługuje bowiem roszczenie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie tegoż przepisu, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 03 sierpnia 2008 roku czyli przed dniem wejścia w życie tegoż przepisu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2011 roku, II CSK 537/10, LEX nr 846563; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 roku, II CSK 248/10, LEX nr 785681; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, LEX nr 604152). Taka natomiast sytuacja miała miejsce w rozpoznawanej sprawie, gdyż śmierć J. B. nastąpiła w dniu 30 maja 1999 roku. Podstawę prawną takiego roszczenia stanowią natomiast przepisy art. 448 k.c. Obecnie można stanowczo stwierdzić, że w judykaturze ugruntowany jest pogląd, iż najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie przepisów art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 03 sierpnia 2008 roku (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 grudnia 2012 roku, I ACa 1018/12, LEX nr 1254513; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7 listopada 2012 roku, I ACa 488/12, LEX nr 1237242; uzasadnienie wyroku

Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 października 2012 roku, I ACa 479/12, LEX nr 1235965; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 06 września 2012 roku, I ACa 739/12, LEX nr 1223205; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 27 kwietnia 2012 roku, I ACa 281/12, LEX nr 1171322; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2012 roku, I CSK 314/11, LEX nr 1164718; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 32/11, OSNC 2012, nr 1, poz. 10; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 czerwca 2011 roku, I ACa 617/11, LEX nr 1112457; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2011 roku, II CSK 537/10, LEX nr 846563; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 roku, I CSK 621/10, LEX nr 848128; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 roku, II CSK 248/10, LEX nr 785681; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, LEX nr 604152). Nie ma bowiem wątpliwości, że więź rodzinna może być uznana za dobro osobiste członka rodziny zmarłego. Katalog dóbr osobistych określony w przepisie art. 23 k.c. ma charakter otwarty, a w orzecznictwie i w piśmiennictwie przyjmuje się zgodnie, że ochroną przewidzianą w przepisach art. 23 k.c. i art. 24 k.c. objęte są wszelkie dobra osobiste rozumiane jako pewne wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym są uznawane za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. W judykaturze uznano, że do katalogu dóbr osobistych należy np. prawo do intymności i prywatności, płęć człowieka, prawo do planowania rodziny, tradycja rodzinna, pamięć o osobie zmarłej. Trudno więc znaleźć argumenty sprzeciwiające się zaliczeniu do tego katalogu także więzi rodzinnych. Więzi te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej (art. 18 i 71 Konstytucji RP, art. 23 k.r.o.). Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w przepisach art. 23 k.c. i art. 24 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 23 stycznia 2013 roku, I ACa 1134/12, LEX nr 1264390; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 października 2012 roku, I ACa 479/12, LEX nr 1235965; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 06 września 2012 roku, I ACa 739/12, LEX nr 1223205; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2012 roku, I CSK 314/11, LEX nr 1164718; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2011 roku, II CSK 537/10, LEX nr 846563; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 roku, II CSK 248/10, LEX nr 785681; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, LEX nr 604152). Przyjęcie opisanego zapatrywania nasuwa pytanie o sens wprowadzenia przez ustawodawcę unormowania przewidującego wprost przyznanie zadośćuczynienia za krzywdę wskutek śmierci osoby bliskiej. Jeżeli bowiem przed wejściem w życie przepisu art. 446 § 4 k.c. możliwe było dochodzenie tego zadośćuczynienia na podstawie przepisów art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., to mogłoby się wydawać, że takie szczególne rozwiązanie nie było potrzebne. Wniosek taki trudno byłoby jednak zaakceptować. Dodanie przepisu art. 446 § 4 k.c. nie jest jedynie wyrazem woli ustawodawcy potwierdzenia dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie tego przepisu, lecz dokonania zmiany w ogólnej regule wynikającej z przepisów art. 448 k.c. przez zawężenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia. Gdyby nie wprowadzono przepisu art. 446 § 4 k.c. roszczenia tego mógłby dochodzić każdy, a nie tylko najbliższy członek rodziny (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 23 stycznia 2013 roku, I ACa 1134/12, LEX nr 1264390; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 grudnia 2012 roku, I ACa 1018/12, LEX nr 1254513; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 października 2012 roku, I ACa 479/12, LEX nr 1235965; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 27 kwietnia 2012 roku, I ACa 281/12, LEX nr 1171322; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2012 roku, I CSK 314/11, LEX nr 1164718; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 roku, I CSK 621/10, LEX nr 848128; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, LEX nr 604152). Przepis ten ułatwia także dochodzenie zadośćuczynienia, gdyż umożliwia jego uzyskanie bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek innych, poza w nim wymienionych, przesłanek (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 23 stycznia 2013 roku, I ACa 1134/12, LEX nr 1264390; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 grudnia 2012 roku, I ACa 1018/12, LEX nr 1254513; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 października 2012 roku, I ACa 479/12, LEX nr 1235965; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 06 września 2012 roku, I ACa 739/12, LEX nr 1223205; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 27 kwietnia 2012 roku, I ACa 281/12, LEX nr 1171322; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 roku, I CSK 621/10, LEX nr 848128; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, LEX nr 604152). Niewątpliwie wzmacnia też on wykładnię art. 446 § 3 k.c. wiążącą funkcję tego przepisu wyłącznie z ochroną majątkową (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 27 kwietnia 2012 roku, I ACa 281/12, LEX

nr 1171322; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2012 roku, I CSK 314/11, LEX nr 1164718; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, LEX nr 604152). Nie można zatem zasadnie twierdzić, że przepis art. 446 § 4 k.c. stanowi swoiste superfluum, pozbawione głębszego sensu normatywnego (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, LEX nr 604152).

Wedle przepisu art. 448 zd. 1 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. W judykaturze powszechnie przyjmuje się, że przesłanką zastosowania tegoż przepisu jest nie tylko bezprawność działania sprawcy naruszenia dobra osobistego, ale także jego wina w tym naruszeniu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 stycznia 2012 roku, I ACa 1273/11, LEX nr 1107102; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 czerwca 2011 roku, VI ACa 84/11, LEX nr 863322; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2011 roku, II CSK 537/10, LEX nr 846563; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06 kwietnia 2011 roku, I CSK 475/10, LEX nr 846539; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 roku, II CSK 248/10, LEX nr 785681; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2007 roku, III CSK 358/06, LEX nr 277289; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 roku, V CKN 1581/00, OSNC 2004, nr 4, poz. 53). Świadczy o tym systematyka kodeksu cywilnego. Przepis ten został bowiem umieszczony wśród przepisów o czynach niedozwolonych bez wskazania podstaw i przesłanek odpowiedzialności, jak również bez wyszczególnienia przesłanek egzoneracyjnych. Należy zatem stosować ogólne zasady odpowiedzialności z czynów niedozwolonych, a podstawową zasadą odpowiedzialności z tego tytułu jest zasada winy sprawcy. Gdyby bowiem ustawodawca chciał, aby przesłanką roszczeń przewidzianych w przepisie art. 448 zd. 1 k.c. była wyłącznie bezprawność naruszenia dobra osobistego, to umieściłby ten przepis w części ogólnej prawa cywilnego, a mianowicie w obrębie przepisów art. 24 k.c. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 czerwca 2011 roku, I ACa 617/11, LEX nr 1112457; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 roku, II CSK 248/10, LEX nr 785681; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2007 roku, III CSK 358/06, LEX nr 277289). Należy przy tym podkreślić, że zastosowanie tego przepisu ma miejsce przy każdym stopniu winy sprawcy naruszenia dobra osobistego, w tym także w przypadku winy nieumyślnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 czerwca 2011 roku, VI ACa 84/11, LEX nr 863322; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2008 roku, I CSK 319/07, „Monitor Prawniczy” 2008, nr 4, s. 172). W rozpoznawanej sprawie spełnienie tych przesłanek nie budzi wątpliwości, skoro pozwana jako sprawca przedmiotowego wypadku została skazana prawomocnym wyrokiem karnym. Podstawą bowiem odpowiedzialności karnej jest zarówno bezprawność działania sprawcy czynu zabronionego, jak również jego wina. Na mocy natomiast cytowanego wcześniej przepisu art. 11 zd. 1 k.p.c., ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Z tych względów Sąd w niniejszym procesie był obowiązany przyjąć, że w dniu 30 maja 1999 roku pozwana dopuściła się naruszenia przepisów prawa o ruchu drogowym i prawa karnego, a tym samym jej działanie było bezprawne, oraz przyjąć, że jej zachowanie w tym zakresie było zawinione. Należy jednocześnie podkreślić, że naruszenie dóbr osobistych powodów w postaci więzi rodzinnych między T. W. (1) i jego ojczymem J. B. było bezpośrednim, normalnym następstwem wypadku drogowego zawinonego przez pozwaną. Osoba, która dochodzi zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej nie jest bowiem poszkodowana jedynie pośrednio. Sam bowiem czyn niedozwolony może wyrządzać krzywdę różnym osobom. Źródłem krzywdy jest zatem czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć osoby bliskiej. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, zaś dla osób mu bliskich jest naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej ze zmarłym, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również więc osoba dochodząca ochrony na podstawie przepisów art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznaney poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 stycznia 2012 roku, I ACa 1483/11, LEX nr 1236076; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 32/11, OSNC 2012, nr 1, poz. 10). Oznacza to, że w tym przypadku zostały spełnione podstawowe przesłanki przyznania T. W. (1) zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie przepisu art. 448 zd. 1 k.c.

Przytoczony powyżej przepis art. 448 zd. 1 k.c. określa sposoby naprawy krzywdy wyrządzonej naruszeniem dobra osobistego poprzez między innymi przyznanie poszkodowanemu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego. Przyjęcie tego sposobu naprawienia doznanej szkody niemajątkowej i ustalenie wysokości należnego zadośćuczynienia pieniężnego uwarunkowane jest wieloma okolicznościami. Przy ocenie, czy należy się zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych i jaka suma jest, w rozumieniu przepisów art. 448 k.c., odpowiednia tytułem tego zadośćuczynienia, należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 sierpnia 2012 roku, V ACa 646/12, LEX nr 1220462; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 marca 2012 roku, I ACa 162/12, LEX nr 1164092). Uszczegóławiając wskazane kryteria na potrzeby sprawy, w której zdarzeniem wywołującym krzywdę jest śmierć osoby najbliższej wskazać należy, że nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do kategorii dóbr osobistych, lecz jedynie taką, w której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczeń na podstawie przepisów art. 448 k.c. powinna wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 stycznia 2012 roku, I ACa 1483/11, LEX nr 1236076). Zadośćuczynienie za naruszenie tego dobra w wyniku śmierci najbliższego członka rodziny ma na celu kompensację doznanej krzywdy czyli złagodzenie cierpienia wywołanego śmiercią osoby bliskiej oraz pomoc osobie pokrzywdzonej w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym rzeczywistości. Krzywda polega na ujemnych przeżyciach poszkodowanego związanych z cierpieniem fizycznym, psychicznym lub moralnym. W orzecznictwie zwraca się uwagę, że na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolność jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego itd. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 09 listopada 2012 roku, I ACa 1018/12, LEX nr 1236698; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 października 2012 roku, I ACa 458/12, LEX nr 1237237; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 października 2012 roku, I ACa 435/12, LEX nr 1237230; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 sierpnia 2012 roku, V ACa 646/12, LEX nr 1220462). Trudno jest przy tym wycenić wskazaną krzywdę. Każdy bowiem przypadek powinien być indywidualizowany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy. Wprowadzenie do przepisu art. 448 zd. 1 k.c. klauzuli „odpowiedniej sumy” pozostawia sądowi orzekającemu margines uznaniowości co do wysokości zasądzanej kwoty. Swoboda w tym zakresie nie oznacza jednak dowolności, gdyż przyznanie odpowiedniej sumy tytułem kompensacji krzywdy, jak i jej odmowa, muszą być osadzone w stanie faktycznym sprawy. Pomimo niemożności ścisłego ustalenia wysokości uszczerbku należy opierać rozstrzygnięcie na kryteriach zobiektywizowanych, a nie kierować się wyłącznie subiektywnymi odczuciami poszkodowanego. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 22 listopada 2012 roku, I ACa 558/12, LEX nr 1240010; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 09 listopada 2012 roku, I ACa 1018/12, LEX nr 1236698; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 listopada 2012 roku, I ACa 603/12, LEX nr 1236371; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 października 2012 roku, I ACa 479/12, LEX nr 1235965; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 03 czerwca 2011 roku, III CSK 279/10, LEX nr 898254). Wysokość zadośćuczynienia nie powinna przy tym zależeć od sytuacji majątkowej zmarłego i osób mu bliskich (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 09 listopada 2012 roku, I ACa 1018/12, LEX nr 1236698; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 roku, IV CSK 416/11, LEX nr 1212823). W każdym natomiast wypadku wysokość zadośćuczynienia powinna zostać dokonana z uwzględnieniem okoliczności, że śmierć każdej osoby jest zdarzeniem pewnym, które prędzej czy później musi nastąpić. Tym samym zadośćuczynienie rekompensuje w istocie często jedynie wcześniejszą utratę członka rodziny (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 roku, I ACa 178/10, LEX nr 715515). Należy przy tym podkreślić, że z uwagi na ciężar gatunkowy dobra osobistego w postaci prawa do życia w rodzinie i utrzymania więzi rodzinnych powinno ono w hierarchii wartości zasługiwać na wzmoczoną w porównaniu z innymi dobrami ochronę. Naruszenie tego dobra stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. Dlatego doznana w tym przypadku szkoda jest bardziej godna ochrony z uwagi na naruszenie dobra wysokiej

rangi i w najwyższym stopniu (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 października 2012 roku, I ACa 479/12, LEX nr 1235965; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 roku, I ACa 178/10, LEX nr 715515). Wymaga przy tym podkreślenia, że jedynie rozmiar zadośćuczynienia może być odnoszony do stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na umiarkowany jego wymiar. Przesłanka przeciętnej stopy życiowej nie może jednak pozbawić omawianego roszczenia funkcji kompensacyjnej i eliminować innych istotniejszych czynników kształtujących jego rozmiar i ma charakter tylko uzupełniający (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 22 listopada 2012 roku, I ACa 339/12, LEX nr 1246793; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 09 listopada 2012 roku, I ACa 1018/12, LEX nr 1236698; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 roku, IV CSK 416/11, LEX nr 1212823; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 03 czerwca 2011 roku, III CSK 279/10, LEX nr 898254; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 23 maja 2011 roku, I ACa 226/11, LEX nr 1162842).

Dokonując oceny, w oparciu o opisane powyżej kryteria, zasadności przyznanego przez powodową Spółkę T. W. (1) zadośćuczynienia pieniężnego, Sąd w pierwszym rzędzie brał pod uwagę, że w zasadzie od najmłodszych lat był on wychowywany przez ojczyrna J. B., co spowodowało, iż powstały pomiędzy nimi relacje takie, jak między ojcem i synem. W takim też aspekcie należy oceniać wzajemne ich stosunki. Ojczyrn J. B. aktywnie uczestniczył w jego wychowaniu, zajmował się nim i utrzymywał go. Ponadto zaszczepił w nim pasję do wędkarstwa i motoryzacji, a tym samym łączyły ich wspólne zainteresowania. Nauczył go wszystkiego co powinien umieć mężczyzna. T. W. (1) jako dziecko pomagał także ojczyrnowi w budowie ich wspólnego domu rodzinnego. Nie ma więc wątpliwości, że łączyły ich silne i głębokie więzi emocjonalne. W efekcie niespodziewana śmierć ojczyrna musiała być dla niego ogromnym wstrząsem. T. W. (1) miał wówczas około 22 lat i mógł spodziewać się, że w przyszłości ojczyrn nadal będzie mu pomagał. Nagły zgon J. B. pozbawił go nadziei na wsparcie oraz normalnego życia rodzinnego i poczucia bezpieczeństwa. Co istotne w tym czasie studiował i musiał podjąć pracę, aby skończyć studia i wspomóc finansowo matkę. Zrezygnował również z wyjazdu do C., który planował w wakacje 1999 roku. Dodatkowo również musiał wspierać emocjonalnie matkę, która bardzo źle zniosła śmierć męża, co na pewno stanowiło dla niego duże obciążenie i wyzwanie. Należy przy tym podkreślić, że krzywda powoda wynikająca z utraty ojczyrna, jednej z dwóch najbliższych i najważniejszych dla niego osób, których nikt nie może zastąpić, jest niewątpliwie wyjątkowo dotkliwa i będzie trwać przez całe jego życie, a jej skutki są w tym momencie nie do przewidzenia.

W świetle tych faktów należało uznać, że T. W. (1) przysługuje zadośćuczynienie pieniężne z tytułu śmierci ojczyrna co najmniej w wysokości 20 000 zł. Wysokość zadośćuczynienia jest uwarunkowana tym, że w wyniku zdarzenia będącego przedmiotem tego procesu stracił on jedno z największych dóbr osobistych, jakim jest prawo do życia w pełnej rodzinie, przy czym miało to miejsce, gdy był jeszcze w młodym wieku i tym samym opisana strata będzie odczuwana przez niego praktycznie przez całe życie i zapewne wpływa i nadal będzie wpływać w sposób istotny na jego kształt. W związku z tym należało uznać, że przyznane przez stronę powodową zadośćuczynienie pieniężne w kwocie 11 000 zł mieściło się w granicach należnego T. W. (1) zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu zgonu ojczyrna.

Reasumując, w świetle przedstawionych powyżej rozważań pozwana jest obowiązana do zwrotu wypłaconego przez stronę powodową T. W. (1) zadośćuczynienia pieniężnego za śmierć jego ojczyrna w kwocie 11 000 zł. Mając jednak na uwadze, że pozwana z tego tytułu zwróciła już kwotę 200 zł, należało zasądzić od pozwanej na rzecz powodowej Spółki kwotę 10 800 zł.

Na marginesie należy wskazać, że żadnego znaczenia dla obowiązku zwrotu tej kwoty nie miał fakt, iż rzekomo w przedsądowej korespondencji strona powodowa nie wykazała, czego dotyczy roszczenie, pomimo wielokrotnych żądań pozwanej w tym przedmiocie. Nie powoduje to bowiem zwolnienia pozwanej z obowiązku zwrotu wypłaconego świadczenia z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego. Zresztą należy zauważyć, że w wezwaniach do zwrotu wypłaconych kwot strona powodowa wskazała komu wypłacono zadośćuczynienie, z tytułu jakiego zdarzenia zadośćuczynienie zostało wypłacono i na jakiej podstawie prawnej do jego zwrotu zobowiązana jest pozwana. Wbrew więc twierdzeniom pozwanej już na podstawie tych wezwań miała ona wiedzę, z jakiego tytułu strona powodowa domaga się od niej dochodzonych w tym procesie kwot. Z drugiej strony, nie ma żadnego znaczenia, jakie kwoty już wpłaciła pozwana z tytułu zwrotu świadczeń wypłaconych przez zakład ubezpieczeń w związku z naprawą szkody powstałą w wyniku

przedmiotowego zdarzenia. Nie ma tutaj bowiem żadnych ustawowych ograniczeń i sprawca szkody jest obowiązany do zwrotu w ramach regresu nietypowego wszelkich świadczeń wypłaconych przez zakład ubezpieczeń, o ile tylko są one zasadne. Nie jest także zasadny zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwaną. Należy bowiem zauważyć, że w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż roszczenie regresowe nietypowe z przepisów art. 43 ustawy przedawnia się w terminie określonym w przepisie art. 819 § 1 k.c. czyli trzech lat, przy czym bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się, zgodnie z przepisem art. 120 § 1 zd. 2 k.c., niezwłocznie po dokonaniu przez zakład ubezpieczeń zapłaty świadczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2005 roku, IV CK 203/05, LEX nr 399743). W niniejszej sprawie objęte żądaniem pozwu zadośćuczynienie pieniężne została wypłacone w 2016 roku, natomiast powództwa w tej sprawie powodowa Spółka wniosła jeszcze w tym samym roku czyli na pewno przed upływem terminów przedawnienia dochodzonych roszczeń.

Strona powodowa zażądała także zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 4 800 zł od dnia 22 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty i od kwoty 6 000 zł od dnia 23 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty.

Podstawę prawną do sformułowania takiego żądania stanowią przepisy art. 481 k.c. Z przepisu § 1 tegoż artykułu wynika bowiem, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Odsetki za opóźnienie należą się przeto zarówno bez względu na szkodę poniesioną przez wierzyciela, jak i zawinienie okoliczności opóźnienia przez dłużnika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1994 roku, I CRN 121/94, OSNC 1995, nr 1, poz. 21). Należy przy tym wskazać, iż w świetle przepisów ustawy dłużnik opóźnia się z wykonaniem zobowiązania, gdy nie spełnia świadczenia w terminie oznaczonym w sposób dostateczny lub wynikający z właściwości zobowiązania. Aby dokładnie wyjaśnić wskazaną kwestię konieczne jest odwołanie się do pojęcia wymagalności. Roszczenie o spełnienie świadczenia jest wymagalne wówczas, gdy wierzyciel jest uprawniony do żądania spełnienia świadczenia. Dopóki roszczenie jest niewymagalne, nie zachodzi także opóźnienie, gdyż dłużnik nie jest zobowiązany do świadczenia. O dacie wymagalności decyduje natomiast treść stosunku obligacyjnego łączącego strony. W przypadku zobowiązań terminowych, jeśli dłużnik nie realizuje w terminie swych obowiązków wynikających z treści zobowiązania, opóźnia się ze spełnieniem świadczenia. W takim przypadku data wymagalności roszczenia stanowi jednocześnie datę, od której dłużnik opóźnia się ze świadczeniem. Z mocy przepisu art. 481 k.c. uzasadnia to roszczenie o odsetki. W przypadku z kolei zobowiązań bezterminowych opóźnienie nastąpi dopiero w przypadku niedostosowania się do wezwania wierzyciela żądającego spełnienia świadczenia, chyba że obowiązek jego spełnienia wynika z właściwości zobowiązania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 listopada 1995 roku, I ACr 592/95, OSA 1996, nr 10, poz. 48). Na koniec należy wskazać, iż na mocy przepisu art. 481 § 2 zd. 1 k.c., jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych.

Przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych nie określają terminu, w jakim należy zwrócić wypłacone z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych odszkodowanie lub zadośćuczynienie, a w związku z tym należało uznać, że roszczenie z tego tytułu wynika ze zobowiązania bezterminowego. W przypadku natomiast tego typu zobowiązań termin realizacji świadczenia przez dłużnika wynika z przepisu art. 455 k.c., który stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Należy przy tym podkreślić, że wskazany przepis wymaga niezwłocznego spełnienia świadczenia po wezwaniu dłużnika do jego wykonania, a nie jego natychmiastowego spełnienia. Przez niezwłoczne spełnienie świadczenia należy rozumieć jego realizację bez zbędnej, nieuzasadnionej w normalnym toku sprawy zwłoki. Oznacza to, iż trzeba mieć tutaj na uwadze między innymi wysokość kwoty, która ma być uiszczona i możliwość jej zgromadzenia przez dłużnika. Termin "niezwłoczny" należy bowiem interpretować jako "realny", w którym dłużnik przy uwzględnieniu okoliczności miejsca i czasu oraz regulacji zawartych w przepisach art. 354 k.c. i art. 355 k.c. będzie w stanie dokonać zapłaty (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 listopada 2012 roku, I ACa 1163/12, LEX nr 1267476; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 września 2012 roku, I ACa 426/12, LEX nr 1223147; wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2011 roku, III CSK 282/10,

LEX nr 898707; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2011 roku, II CSK 346/11, LEX nr 1102850; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2011 roku, VI ACa 1168/10, LEX nr 852459; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2006 roku, II CSK 293/06, LEX nr 453147).

W rozpoznawanej sprawie powodowa Spółka udowodniła, że wezwała pozwaną do zwrotu wypłaconego zadośćuczynienia w kwocie 5 000 zł pismem z dnia 07 czerwca 2016 roku, które zostało jej doręczone w dniu 10 czerwca 2016 roku, a także iż w piśmie z dnia 05 września 2016 roku wezwała pozwaną do zwrotu dalszego zadośćuczynienia w kwocie 6 000 zł, przy czym pismo to zostało doręczone pozwanej w dniu 12 września 2016 roku. Należy przy tym podkreślić, że w każdym z tych wezwań wskazano komu wypłacono zadośćuczynienie, z tytułu jakiego zdarzenia zadośćuczynienie zostało wypłacone i na jakiej podstawie prawnej do jego zwrotu zobowiązana jest pozwana. Wbrew więc twierdzeniom pozwanej już na podstawie tych wezwań miała ona wiedzę, z jakiego tytułu strona powodowa domaga się od niej dochodzonych w tym procesie kwot.

Jednocześnie skład orzekający ocenił, że w niniejszej sprawie wymóg niezwłocznego spełnienia świadczenia byłby spełniony, gdyby pozwana uczynił zadość tym wezwaniom do zapłaty w terminie dwóch miesięcy od dnia otrzymania każdego z nich. Sąd wziął w tym przypadku pod uwagę, że dochodzona należność jest dosyć duża, a możliwości finansowe pozwanej przeciętne oraz fakt, iż pozwana dobrze zdawała sobie sprawę z faktu, że prowadziła samochód bez wymaganych uprawnień i w związku z tym powinna liczyć się z koniecznością zapłaty dochodzonych kwot, a w efekcie miała odpowiednio dużo czasu, aby podjąć kroki w celu zgromadzenia niezbędnych środków finansowych.

W tych okolicznościach należało przyjąć, że pozwana popadła w opóźnienie co do zapłaty dochodzonej kwoty 4 800 zł z upływem dnia 10 sierpnia 2016 roku, a tym samym odsetki ustawowe za opóźnienie od tej kwoty należały się od dnia 11 sierpnia 2016 roku, natomiast odnośnie do zapłaty kwoty 6 000 zł popadła w opóźnienie z upływem dnia 12 listopada 2016 roku, a więc odsetki ustawowe za opóźnienie od tej kwoty należały się od dnia 13 listopada 2016 roku. W konsekwencji dalej idące powództwa w tym zakresie podlegały oddaleniu.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd na podstawie wskazanych przepisów, orzekł jak w punktach I-II wyroku.

Zgodnie z przepisami art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego radcy prawnego, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Wedle natomiast przepisu art. 98 § 3 k.p.c., do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Stosownie do tych przepisów Sąd ustalił, że na koszty procesu poniesione przez stronę powodową składały się: opłaty od pozwów w łącznej kwocie 540 zł (k. 2, 9, 131 i 133 akt), opłata skarbową od odpisu pełnomocnictwa w kwocie 17 zł (k. 10 akt) oraz wynagrodzenie reprezentującego ją radcy prawnego w kwocie 1 200 zł i reprezentującego ją adwokata w kwocie 1 800 zł, co daje łącznie kwotę 3 557 zł.

Wedle przepisów art. 100 k.p.c., w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone, przy czym sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

W niniejszej sprawie oddalono jedynie roszczenie strony powodowej częściowo co do żądania zasądzenia odsetek za opóźnienie, a tym samym przegrała ona sprawę w nieznaczej części. W związku z tym należało pozwaną obciążyć w całości kosztami procesu poniesionymi przez stronę powodową.

Z tych względów, na podstawie przytoczonych przepisów, orzeczono jak w punkcie III wyroku.